

Årets hembygdsförening 2013

Midsommarfirande på Robbgården, Boden-Överluleå hembygdsförenings hembygdsgård. Gården kommer från ett hemman som kallas "Robb" i Svartbyn nr 7, och har troligen fått sitt namn av pastor Pehr Robert som betalade skatt i byn 1635-1638.

Redaktör'n

Nytt format och ny layout på tidningen som ni nu håller i handen och dessutom den 35 årgången. Varför vi övergått till A4 har rsina läsbara skäl. en större satsyta och plats för lite större bilder. Innermarginalen har jag tagit till så att den klarar en hålslagare utan att det blir hål i texten och sist men inte minst, den rymms lätt i en pärm. Jag är tacksam för synpunkter.

Sommarnumret känns kanske lite tunt, tolv sidor men det rymms mycket på dessa och vad som hände på årsmötet finns att läsa i nyhetsbrevet som gick ut veckan efter.

Jag har presenterat årets hembygdsförening, Boden-Överluleå hembygdsförening som med sina många aktiviteter lockar mycket folk. Att närheten till centrum har betydelse visar den stora tillströmningen av folk som vill känna hembygdens dofter och minnen.

En annan stor artikel handlar om vårt kulturarv som mer eller mindre försvinner ur landet. Kanske den främ-

sta orsaken är nog att man inte har kännedom om vad som gäller, det är inte bara att lasta sin gamla Karl Johan soffa på flyttlasset till kontinenten. Samma sak gäller den "bortglömda" kustkulturen och alla dessa klenoder av gamla båtar som i slutändan hamnar främst i Holland, något att fundera på när man ser en gammal CG Pettersonbåt liggande vid en brygga med det kluckande vattnet mot spanten.

En kommande artikel kommer att handla om den nya kulturarvsportalen som nu är på gång och som i slutändan kommer att knyta samman Arkiv - Bibliotek - Museer - och Föreningar, ABMF, kort och gott, i en gemensam portal för länet. Som det ser ut idag så verkar det röra på sig och vi på hembygdsförbundet har en position i denna portal. Projektet kommer att ägas av Norrbottens museum.

Ha en skön sommar!

Rolf Johansson

I detta nummer

Hembygd i norr - första numret	3
Årets hembygdsförening	4
Svenska kulturskatter förs ut ur landet	6
Vuxna sökes!	8
Sommarens aktiviteter	9
Nytt föreningsavtal med Bygdeband	10
Ny hembygdsbok i Norrbotten	10

Ordinarie styrelseledamöter i Norrbottens Hembygdsförbund

Ordförande: Ingrid Johansson, Råneå

V.ordförande: Brith Fäldt, Svensbyn

Sekreterare: Anna-Lisa Häggström, Leipijärvi

Kassör: Lars Lindberg, Luleå

Ledamot: Christer Lövgren, Gallejaur

Bertil Kero, Pajala

Berit Olsson, Gällivare

Jan-Erik Lundström, Norrbottens museum

Kerstin Lundin-Segerlund, Länsstyrelsen

Redaktion och kontaktinfo

Hembygd i norr, Norrbottens hembygdsförbund, Box 266, 971 08 Luleå.

Plusgiro 437 29 91-2. Bankgiro 5835-1073. Tel vx 0920-24 35 00.

Redaktionskommitté: Rolf Johansson, Luleå, redaktör, Brith Fäldt, Svensbyn samt Christer Lövgren, Gallejaur.

Material skickas till Rolf Johansson, roffen.johansson@telia.com.

Tel. 0920-22 15 71 eller 070-329 15 71.

ISSN: 2001-4694

hembygd i norr

informationsblad från

Norrbottens läns hembygdsförening
Norrbottens museum

Nr 1:1978

Red. Kjell Lundholm

juni 1978

Så här såg det första numret av Hembygd i norr som kom ut i juni 1978. Idag har den 35 år bakom sig som informationskanal från hembygdsförbundet. Kjell Lundholm, tillika museichef var redaktör den första tiden.

Ordföranden och tidigare kommunalrådet i Boden, Ragnar Bergmark skrev i det första numret om förändringarna mellan Norrbottens museum och hembygdsförbundet. Vid den tidpunkten skildes hembygdsföreningarnas verksamhet från museet. Huvudmän då var landstinget och Luleå kommun och som framgår av det nya arbetsuppgifterna uppdelat i två viktiga punkter, ena är att *"..bidraga till utforskandet och beskrivandet av länets minnen av såväl andlig som materiell kultur samt att i samarbete med Stiftelsen Norrbottens museum tillvarataga och göra tillgängliga företeelser som är ägnade att belysa kulturutvecklingen i länet, som exempelvis verka för att en årsskrift utges och uttdelas till medlemmarna"*. Den andra punkten innehåller *"..att stödja de lokala hembygdsföreningarna i deras arbete"*.

I samma nummer presenteras en enkät där ett frågeformulär skickades ut till samtliga hembygdsföreningar och av att döma så var inte svarsviljan särskilt stor bland föreningarna i länet. Men 1977 var dock medlemsantalet 2 153 uppdelat på 13 föreningar enligt rapporten. En lång diskussion av enkäten diskuterades i detta nummer då man ansåg att den inte var statistiskt säker i och med att svarsviljan inte var så stor på enkäten.

Enkäten presenterades i samband med konferensen "Hembygdsrörelsen nu och i framtiden" och beslutet blev att man fick fram en mycket liten del var man står idag. Frågeställningen blev, hur skall vi kunna planera för framtiden om vi inte har reellkunskap om nutiden som utifrån detta knappast kan skapa någon framtid.

Redan då 1978 tog man upp just detta med att presentera en hembygdsförening i varje nummer. Först ut var Edefors hembygdsförening. Hembygdsföreningen

bildades på hösten 1927 på initiativ av kyrkoherden i Edefors församling, Evert Aronsson. Medlemsantalet var 250 och verksamheten bedrivs inom Edefors kommun. Bland de tidiga aktiviteterna var hembygdsforskningen, hemslöjden och landskapsvården de större arrangemangen. Resor gjordes till platser förutom i länet även Jämtland, Finland och finska Österbotten.

Anders Palm, ordförande 1978 påpekar att intresset för hembygdsrörelsen är stor inom Edeforsbygden och det bådär gott för föreningens framtida verksamhet.

En annorlunda aktivitet berättas det om hur Töre hembygdsförening började med att inreda Hyttgården och i samband med detta gjordes kopior av Töreskatsten till försäljning i stället för att ställa ut föremålen i lokalen.

Kjell Lundholm uppmärksammade Industriminnesvårdsåret 1978 i en artikel där han påpekar att vi inte skall glömma våra minnesmärken runt om i länet.

En rolig anekdot som Kjell Lundholm berättade var att i samband med utgivningen av detta första nummer av Hembygd i norr kom en förfrågan från Kongressbiblioteket i Washington som ville ha ett nummer. Inget märkvärdigt i det kanske man tänker, men just då pågick det kalla kriget på som bäst. Här framkommer det tydligt att supemakten USA samlade in allt som ges ut i ett land för att på så sätt skaffa sig en bild i strategiskt syfte. — Men inte tänkte man på det då, men roligt att det finns exemplar i Washington av tidningen säger Kjell Lundholm när frågan förs på tal.

Rolf Johansson

Boden-Överluleå hembygdsförening

Jim Karlsson, Boden-Överluleå hembygdsförening visar stolt upp föreningens diplom. Foto: Rolf Johansson.

Till 2013 års hembygdsförening utsågs Boden-Överluleå hembygdsförening med den motiveringen med sin stora bredd för den utåtriktade publikverksamheten och att föreningen utvecklats positivt och med tiden blivit ett synbart inslag i Bodens kulturliv.

Sommaren 1926 kom hembygdsrörelsen till Boden, då bildades Överluleå-Bodens Hembygdsgille med huvuduppgift att rädda kyrkbyn från det förfall som höll på att ske. 50 år senare eller 1976 bildades den förening som idag heter Boden-Överluleå Hembygdsförening. Föreningens ändamål är att inom Bodens Kommun slå vakt om bygdens kulturarv och därvid bidra till att alla invånare ges hemkänsla i orten. Dessa mål vill vi uppnå genom att medverka till vård och bevarande av natur, kultur och fornminnen, hävda betydelsen av traditioner och landskapsmiljö. Även samarbeta med kommunala organ och andra föreningar som gagnar bygden och dess utveckling.

Robbgården i sommarskruden. Foto: Jim Karlsson.

Interiör från Robbgården. Foto: Jim Karlsson.

Björknäs hembygdsområde har ett unikt läge, bara ett stenkast från Bodens centrum. Men. Här finns bland annat Bodens Camping och Bad med sitt moderna utebad, hembygdsgårdar, kyrkstugor, Överluleå kyrka och Björknäsullen med ishall, fotbollsplaner och friidrottsarena med mera. Norrbottensgårdarna är det samlade namnet på en grupp äldre byggnader i typisk norrbottnisk stil. Avsikten med gårdarna är att bevara något av den gamla bondekulturen och samtliga byggnader har ett antikvariatiskt värde.

Här på hembygdsområdet finns kärnan i Boden-Överluleå hembygdsförenings verksamhet. Förutom huvudbyggnaden Robbgården finns här bland annat Bagarstugan, Almska skolan, Norrigården, Råbäcksgården och sist med inte minst kyrkstugorna, allt samlat inom gångavstånd.

Robbgården kommer från ett av de äldsta hemmanen i Svartbyn. De äldsta säkra uppgifterna om de släkter som bebott hemmanet är från 1635. Jordeboken visar att i hemmanet bodde en pastor Roberts varifrån gården troligen har fått sitt namn. Invändigt ser man det gamla utförandet av tak och väggar och slamfärgsbehandlingen som var vanlig denna tid. Brostenarna beställdes av Johan Jakob Eriksson född 1831. Därav inhuggningen i bron ”JJE 1831”. Arbetet gjordes av en arbetare vid bygget av Engelska kanalen. I bron finns också inhuget ”B 1866”, som anger året då bron gjordes, den kostade 325 riksdaler.

Bagarstugan kommer även från Svartbyn och i den bakade kvinnorna brödet gemensamt, men man kunde också leja en så kallad bakkvinna. Bakning skedde i regel höst och vår under 2-3 dagar. Man presterade cirka 400 bröd per bakdag. Mindre bak av limpor och annat mjukt förekom till jul, påsk, slätter med mera.

Almska skolan, Bodens första skola, från 1848. Namnet är förknippat med en av de första lärarna i Boden - Nils Oskar Alm (1850 - 1923), som på sin tid i hög grad

Midsommar. Foto: Jim karlsson.

präglade skollivet i Boden. Övervåningen användes som lärarbostad. Skola bedrevs på nedre botten. Skolan är numera restaurerad och används för konferenser och utställningar. På väggarna har man vid restaureringen lämnat fyrkanter med den ursprungliga målningen.

Norrigården kommer från Norra Svartbyn och byggdes troligen under sent 1700-tal och det unika är att fönster saknas på övervåningen. När gården flyttades hit uppmattes och fotograferades inredningens målning och har återgetts i ursprungligt skick.

Detta om vad som finns att uppleva på hembygdsområdet men hembygdsföreningen har mycket aktiviteter under året. Först ut brukar som traditionen är, midsommar, som firas med kranbindning, lövning av midsommarstången som sedan reses. När midsommarstången tronar på sin plats bjuder Bodendansarna och Bodens spelmän upp till dans runt stången. En tillställning som lockar mycket folk, om vädret är hanterbart.

I juli så anordnas hembyggsdagarna som även brukar dra stor publik. Som exempel av aktiviteter kan nämnas Konst i det gröna, musik och hembygdsbröllopp. Utöver detta så sker uppvisning av gammalt smideshantverk. Hästen var vanlig på den tiden så uppvisningar i hovslageri finns med på programmet. Vid sågverket sker

Hovslagare under hembyggsdagarna. Foto: Jim karlsson.

tillverkning av takspån samt uppvisning hur man sågar virke. Vid hembyggsdagarna bakas det för högtryck i bagarstugan. Årligt återkommande är försäljning av ekologiskt odlade produkter från olika närodlare. Ponyridning och tipspromenad kompletterar aktiviteterna på hembyggsdagarna.

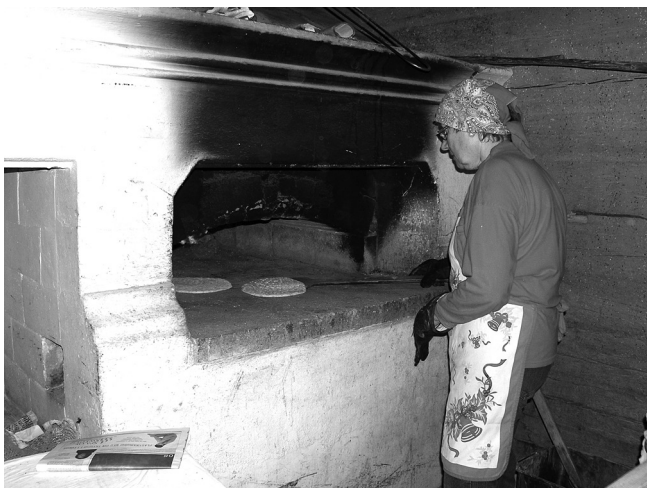
Augusti månads aktiviteter är Miljö- och skördedagarna där man även denna gång säljer vad som är odlat i närheten. I Robbgården serveras fika och sågverket går som tidigare nämnts.

Julmånaden december bjuder på Öppet hus i Robbgården med försäljning av hembakade produkter. Självklart när julen stundar sker även ljusstöpning i hembygdsgården. För de som vill prova på att åka häst med rissla finns även den möjligheten och lyssna till bjällrans rytmiska ljud. I hembygdsgården kan man fika och lyssna till levande musik som framförs av lokala Bodenmusiker.

Som tidigare nämnts är närheten till Bodens centrum som gör att många besökare kan tas sig till hembygdsområdet. Man får inte heller glömma under sommar-månaderna då det finns på Björknäs camping en stor mängd norrmän som tar del av hembygdsföreningens kulturutbud.

Mer om hembygdsföreningen finns här: hbfboden.se

Rolf Johansson

Bagarstugan flitig i bruk. . Foto: Jim karlsson.

Julstämning, häst med rissla. Foto: Jim karlsson.

Svenska kulturskatter förs olagligt ut ur landet

Har du ropat in en fin gammal byrå på auktion? Ska du flytta utomlands och vill ta med den? Då kanske du först måste ansöka om utförseltillstånd och exporttillstånd. Enligt lagen om kulturminnen får inte äldre kulturföremål föras ut ur landet utan särskilt tillstånd. Reglerna har kommit till för att skydda det svenska kulturarvet från att utarmas.

De svenska kulturskatterna som i dagsläget förs ut ur landet utan tillstånd betingar ett värde på många miljoner kronor. Själva omfattningen av denna illegala utförsel är mycket svår att överblicka och det finns ingen myndighet som kan uppge exakta siffror. En av orsakerna kan vara att många föremål har funnits i hemmen och på så sätt inte registrerats på en auktionslista.

Själva gränskontrollen är obefintlig, tullen är mer intresserad av vad som strömmar in i landet än att spana efter kulturföremål som oftast finns i lastbilarnas flyttlass eller personbilar.

BRÅ, Brottsförebyggande rådet har i fjol gett ut en sammanställning kring denna problematik och i denna identifieras en central yrkesgrupp som inte myndigheterna har någon som helst kontroll på, transportörerna och de som söker utförseltillstånden. Dessa står mitt emellan auktionshusen och antikhandlarna och med detta skapas ett behov av goda relationer mellan de sistnämnda.

Utförselskyddet

Skydd mot utförsel av kulturföremål har funnits sedan början av 1900-talet. Det innebär att tillstånd krävs för att föra ut äldre kulturföremål som kan vara av stor betydelse för det nationella kulturarvet. Den som olovligen för ut föremål som omfattas av regleringen riskerar att dömas för smuggling. Tanken med regleringen är att äldre föremål som bedöms vara intressanta för kulturarvet ska stanna i landet. Föremål kan vara försedda med utförselförbud av Nordiska museet, Kungliga biblioteket eller Nationalmuseum. Möbler är den sorts antikviteter som förs ut mest ur Sverige.

Motiv för att begränsa utförseln av kulturföremål

Syftet med bestämmelserna är att skydda det nationella kulturarvet mot utarmning. Enligt de utredningar och propositioner som ligger till grund för gällande bestämmelser måste vi värna om kulturarvet då det utgör en del av vår historia och kulturella identitet.

Då man bedömer om ett föremål skall bibehållas i Sverige kan många aspekter spela in. Föremål kan vara betydelsefulla om de är unika i sitt slag, eller om de är representativa exempel på äldre tiders kultur. I bedömningen kan också ingå konstnärliga, vetenskapliga och historiska synpunkter.

Tillstånd för utförsel och export

Om man vill föra ut äldre kulturföremål, som ingår i

de kategorier som anges i bestämmelserna, skall man ansöka om utförseltillstånd. För kulturföremål som skall föras ut ur EU gäller dessutom särskilda bestämmelser med ytterligare föremålskategorier. För detta krävs, förutom utförseltillstånd, ett särskilt exporttillstånd. Det finns fem tillståndsmyndigheter som beslutar om utförseltillstånd och exporttillstånd, beroende på vilket slags föremål ansökningen avser. Tillståndsmyndigheterna är Kungliga biblioteket, Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde, Riksantikvarieämbetet, Riksarkivet, samt Stiftelsen Nordiska museet. Frågor gällande utförsel, export eller ansökningsförfarande kan ställas till dessa myndigheter.

Utförseltillstånd skall sökas

De föremål som omfattas av ansökningsplikten delas in i arkeologiska föremål, målningar, teckningar, originalgrafik med mera, originalskulpturer med mera, inkunabler¹¹ eller manuskript med mera, böcker, tryckta kartor, arkiv med mera, transportmedel och samiska föremål.

Målningar och teckningar. Svenska målningar och teckningar över 100 år värda över 50 000 kronor. Utländska målningar och teckningar, värda över 50 000 kronor och som har varit i Sverige mer än 100 år. Inkunabler och manuskript m.m. Alla svenska inkunabler, oavsett värde. Svenska handskrifter äldre än år 1650, oavsett värde. Icke tryckta dokument samt handritade kartor och ritningar, värda mer än 2 000 kronor och äldre än 50 år.

Böcker. De böcker som omfattas av lagstiftningen kan delas in i tre kategorier. Den första kategorin är svenska böcker tryckta före år 1600, oavsett värde. Den andra kategorin är svenska böcker äldre än 100 år och värda mer än 10 000 kronor. Den sista kategorin utgörs av utländska böcker värda över 10 000 kronor och som har funnits inom landet i över 100 år.

Arkiv m.m. Denna kategori inkluderar bland annat icke tryckta protokoll, brev, dagböcker samt handritade kartor och ritningar, värda mer än 2 000 kronor och äldre än 50 år.

Andra antikviteter. Till kategorin andra antikviteter räknas flera olika föremål. Exempelvis inkluderas möbler, speglar och skrin tillverkade före år 1860, oavsett värde. Även svenska föremål av keramik, glas, porfyr och ljuskronor inkluderas om de är äldre än 100 år och värda mer än 50 000 kronor. Även liknande utländska

föremål omfattas av lagstiftningen. Dessa föremål ska ha funnits i Sverige i minst 100 år och vara värda mer än 50 000 kronor.

Samiska föremål som är värda mer än 2 000 kronor och är äldre än 50 år omfattas av lagstiftningen.

Kustkulturen utarmas

Även i båtkretsar hade debatten pågått kring det faktum, att äldre svenska fritidsbåtar kunde säljas utanför Sverige utan några restriktioner. Statens maritima museer beslöt hösten 2002 att tillsätta en utredning för att undersöka omfattningen, orsakerna och konsekvenserna av denna export. Detta utmynnade i en rapport från Sjöhistoriska museet 2003, som visar att utflödet av veteranbåtar är relativt stort, men att det har avtagit i och med den 2003 rådande lågkonjunkturen, framför allt gäller det motorbåtar. Omfattningen av exporten måste ställas i förhållande till antalet befintliga båtar, för att det ska gå att få en uppfattning om hur stort utflödet av veteranbåtar är. Ett hot mot veteranbåtsflottan är också alla de båtar som står övergivna och ruttnar på uppläggningsplatser runt om i landet, men om vi inte kan eller vill ta hand om våra båtar, får vi finna oss i att de försvinner så småningom. Och då är det kanske att föredra att de exporteras och vårdas utomlands hellre än att de står och ruttnar i Sverige.

Holländarna är stora köpare

I Luleå bedrivs en verksamhet där gamla båtar renoveras och till sist läggs ut till försäljning. Redaktören gjorde ett besök den dagen då ett flertal båtar var leveransklara. Som väntat visade holländarna stort intresse.

Tom Hansson, arbetsledare berättar:

— Från den här verksamheten har vi sålt många motorbåtar till Holland. Vi får ofta samtal från många länder i Europa, men de som dominerar är Holland. Motorbåtar och båtliv är mycket utbrett just i Holland, därav det stora intresset.

Holländarna har på senare tid fått upp ögonen för de svenska äldre båtarna och har sedan

1990-talets början köpt några segelbåtar årligen och mängder av motorbåtar, speciellt i slutet av 90-talet.

Men det är inte bara Holland som dominerar utan det gör även Norge och Finland, men där dominerar gamla segelbåtar. Norge är den näst största marknaden. Förhållandet mellan försålda segel- och motorbåtar är nästan jämnt. Av svenska äldre segelbåtar är kostnader av olika slag mest populära i Norge och det gäller allt ifrån konventionella kostnader till mer kappseglingsinriktade Laurinkostnader. De följs av skärgårdskryssare och olika typer av långfärdsbåtar, d.v.s. kust- och havskryssare. Finland har alltid varit en stor handelspartner med Sverige då det gäller segelbåtar. Detsamma gäller också i viss mån motorbåtar, men segelbåtsmarknaden dominerar.

Försäljning av båtar mellan Sverige och Danmark har förmodligen alltid varit stor. Det har varit lätt att ta sig mellan länderna och därmed också lätt att hitta båtar till salu. Förmodligen är exporten större än vad det insamlade materialet ger vid handen, men eftersom exporten ansetts mindre dramatisk, på grund av närheten länderna emellan.

Är då den svenska träbåten utrotningshotad?

Förmodligen inte. Det finns fortfarande många entusiaster som lägger ner mycket arbete, tid och pengar på sina träbåtar och som därigenom bidrar till att bevara kulturarvet. Vissa mindre båttyper riskerar dock att försvinna inom några år eftersom de inte är så eftertraktade, varken på den svenska eller internationella marknaden.

Ska vi ändra attityd till våra träbåtar? Är utarmningen av träbåtsflottan kanske en del av den förändring, som ständigt pågår när det gäller kultur och tradition? Är det kanske en process som behöver fortgå till dess att alla svenska träbåtar är utrotningshotade i Sverige och vi får vara med och spela på den internationella marknaden om de fåtal exemplar som finns kvar?

Rolf Johansson

Vuxna sökes!

Ungdomsorganisationen 4H och Hembygdsrörelsen har mycket gemensamt. Många unga 4Hare efterlyser kontakt med vuxna föreningserfarna, som till exempel medlemmar i hembygdsföreningar, för att samarbeta och få hjälp att bilda nya 4H-klubbar.

Ungdomsorganisationen 4H och Hembygdsrörelsen har mycket gemensamt. Många unga 4Hare efterlyser kontakt med vuxna föreningserfarna, som till exempel medlemmar i hembygdsföreningar, för att samarbeta och få hjälp att bilda nya 4H-klubbar.

Sveriges 4H är en ungdomsorganisation med flera hundra klubbar över hela landet. Många av klubbarna är starka medan det på andra håll finns ungdomar som saknar stöd från någon vuxen i sin klubbverksamhet. Många saknar också lokal för sin verksamhet. En hembygdsförening kan spela en viktig roll för dessa ungdomar och våra organisationer har i hög grad lika värderingar och intresseriktningar.

4H-klubbarna drivs av ungdomar för ungdomar. Föreningsdemokrati är en av verksamhetens allra viktigaste byggstenar och har bidragit till ett fantastiskt utbud av 4H-aktiviteter. Matlagning, hantverk, djurskötsel, småföretagande, dans, teater och friluftsliv är bara några av de inriktningar som klubbarna i Sveriges 4H har på medlemmarnas initiativ. För att ta ett ännu större steg framåt behövs fler vuxna som engagerar sig och stöttar ungdomarna i deras föreningsverksamhet och utveckling.

4H anordnar såväl regionala som nationella kurser, läger och träffar. Det största evenemanget som arrangeras är Rikslägret. Ekebyboda i Uppland var hemmaplan för 2012 års läger och Roland Johansson från Ekeby Hembygdsförening var där för att representera Hembygdsrörelsen.

— Det var roligt att få träffa så många engagerade ungdomar, berättar han.

Johansson fick genom besöket på Rikslägret upp ögonen för ett framtida samarbete.

— Jag pratade bland annat med några av deras samord-

Många av 4H:s medlemmar åker på sommarläger. Här leker de under ett läger på Tolsereds 4H-gård i Göteborg.

Rikslägret är 4H:s största årliga arrangemang. Det traditionella invigningståget dokumenteras alltid. Under rikslägersveckan samlas ungdomar från hela landet samt internationella gäster för att uppleva en av de bästa veckorna på hela året.

nare på distriktsnivå och där tror jag att Hembygdsrörelsen och 4H kan ha mycket nytta av varandra, fortsatte han. För att kunna starta upp ett större samarbete föreslår Johansson att man börjar smått.

— Ett första steg kan vara att vi besöker varandras distriktsträffar och berättar mer om våra respektive verksamheter, menar han.

4H:s vision är att barn och ungdomar ska utvecklas till engagerade och ansvarstagande människor med respekt för omvärlden. Visionen ska uppnås genom att i samspel med människor och natur upptäcka deras rika värden och mångfald. 4H står för Huvud, Hjärta, Hand och Hälsa. Dessa fyra H utgör grundstenarna i 4H:s organisation. Huvudet symboliserar kunskap och förståelse, hjärtat står för empati och respekt. Hand representerar färdighet och är starkt knuten till organisationens motto ”att lära genom att göra”. Hälsa representerar ett sunt liv med socialt umgänge, bra mat, idrott och vistelse i skog och mark där alla sinnen berörs. 4H:s generalsekreterare Veronica Gisslar välkomnar ett samarbete med öppna armar.

— Tillsammans kan vi engagera fler. Hembygdsrörelsen och 4H har många gemensamma beröringspunkter och det finns verkligen utrymme för att utvecklas ihop och lära av varandra. Det skulle vara otroligt roligt om vi kunde få till många samarbeten, säger hon.

Kontakta 4H riks eller ditt regionala 4H-förbund!
Telefon: 0150-503 80. E-post: info@4h.se <http://www.4h.se>
Lista med regionala 4H-kontakter: <http://www.4h.se/index.php?linkref=lfb>

Text: 4H

Sommarens aktiviteter

Visträsk byaförening

VISTRÄSKDAGEN. Paltservering som vanligt i år. Visträsk byaförening anordnar vid Bygården Mejeriet.

Lördagen den **6 juli** mellan kl. 11-15, även den årliga hemvårdardagen samma dag.

Glommersträsk hembygdsförening

HEMBYGDSFEST vid Hängengården **27 Juli 11.00**
Hembygdsfest med underhållning och försäljning.
Program presenteras senare.

Laxforsens bygdeförening

Laxforsens Dag **lördag 17/8**
Den traditionella Laxforsens Dag hålls lördagen den 17 augusti kl 11.00 – 15.00

Vi planerar att genomföra Laxforsens Dag och manifesteras Nationalälvdagen traditionsenligt. Hunduppvisning, notdragning, hästridning, pilkastning, boule, tipsrunda, utställning, försäljning, lotterier fiskdamm, korvgrillning m.m. vill vi erbjuda alla laxforsenbor.

Surströmmingsfest fredagen den **27 september kl 19.00**
Den egna potatisen skördas och vi samlas för en surströmmingsfest i Färjestugan. Platserna är begränsade och du får göra en anmälan till Pia Landström, tel 070-3988474, senast den 20 september

Kulturarvsdagen 8 september 2013

Människors mötesplatser är temat för årets Kulturarvsdag (European Heritage Day). Bakgrunden är att platser som t ex torg och parker är utsatta för förändring. Torg byggs in i köpgallerior och parker byggs bort i städerna. Kanske håller även hembygdsgårdarnas roll som mötesplatser på att förändras? Kulturarvsdagen arrangeras av Riksantikvarieämbetet i samarbete med SHF. Vill ni delta med er förening? Läs mer på www.raa.se.

Sågforsbron uppmärksammas den 30 juni

I september förra året invigdes Sågforsbron under festliga former och nu har den alltså vunnit Sveriges hembygdsförbunds byggnadsvårdspris 2012.

Bron är byggd i tre spann med en spännvidd av 26,5 meter och helt i timmer, troligen av bönder vid förra sekelskiftet. De senaste åren har en genomgripande renovering gjorts, där bron återställts i sitt ursprungliga skick. En representant från Sveriges Hembygdsförbund kommer upp den 30 juni för att sätta upp plaketten vid bron.

För mer information se www.piteamuseum.nu.

Just nu arbetar vi för fullt med att förbereda sommarens utställningar och programverksamhet. Under sommaren visas utställningarna RETRO och BARNMORSKAN 300 ÅR. RETRO. Med ryamattor, pinnstolar, teakmöbler och färgstark plast lämnar vi 2000-talet för en skön återblick i 60- och 70-talet. En utställning för dig som gillar nostalgi. RETRO bjuder besökaren på en nostalgisk tidsresa med inredning och design från 1960- och 1970-talet. Unika rum med detaljer och möbler som väcker minnen och skratt. Det kommer att hållas shoppingkonserter i samband med Festspelen, Trivselkvällar vid Fiskarstugan och möjlighet till guidade stadsturer. Antikvarie Sebastian Ulvgård, projektanställd, arbetar med att sammanställa en broschyr med information omkring kulturmiljön på Furunäset. Materialet kommer att tryckas innan sommaren.

Piteå museum planerar att ge ut en serie fotoböcker över Piteå stad och dess omgivningar där gamla fotografi er kompletteras med nytaga. Den första och inledande boken kommer att ges ut lagom till julhandeln.

Tillfälliga utställningar

17/5 - 2/11 RETRO

21/5 - 24/8 BARNMORSKAN 300ÅR

7/9 - 4/1 LAPPTÄCKEN

Kviltföreningen Paltbitarna ställer ut.

14/9 - 4/1 DEN STÖRSTA TYSTNADEN

Vandringsutställning, prod.

Fast utställning: PITEÅ STAD 1898

Det händer på Piteå museum i sommar

28/6-30/6 Kyrkmarknad i Öjebyn museet finns på plats med försäljning av böcker m m.

31/8 Svamputställning och exkursion i samarbete med Studieförbundet

7/9 LAPPTÄCKEN vernissage

14/9 DEN STÖRSTA TYSTNADEN vernissage

Trivselkvällar vid Fiskarstugan:

12/6, 26/6, 3/7, 17/7, 7/8

Norrbottens museum i sommar

15.6-25.8 2013: Fotografi i Norrbotten: De första hundra åren.

01 jul - 9 aug 2013. X-border Art Biennial: Visningar

16 jul - 25 jul 2013. Barnteater: Palten, korven och döden

31 aug 2013. Boksläpp: Boken om Brita Weglin

1 sep. Kurs i att plocka svamp.

För mer info: www.nll.se/sv/Kultur/Kulturarv-och-museum/Norrbottens-museum/

Nytt föreningsavtal för Bygdeband

Bygdeband är en rikstäckande föreningsdriven databas för lokalhistoriskt material för Internet och andra former av elektronisk distribution. Föreningar som är anslutna till SHF kan i Bygdeband göra fotografier, dokument och berättelser m.m. om den lokala historien tillgängliga för allmänheten.

Bygdeband har utvecklats av företaget Genline AB men 2013 övergått i SHF:s ägo. Alla föreningar måste därför teckna ett nytt avtal med SHF. Ni hittar en länk till Bygdebandsavtalet här: [Bygdebandsavtal SHF](#)

Föreningar som önskar använda Bygdeband, men som inte är att beteckna som hembygdsföreningar eller har kulturarvet som främsta intresse, kan efter ansökan bli stödjande medlemmar i SHF mot en årlig avgift. Normalt innebär medlemskapet även ett

medlemskap i ett regionalt hembygdsförbund. 2013 är avgiften för stödjande medlemskap 1 500 kr.

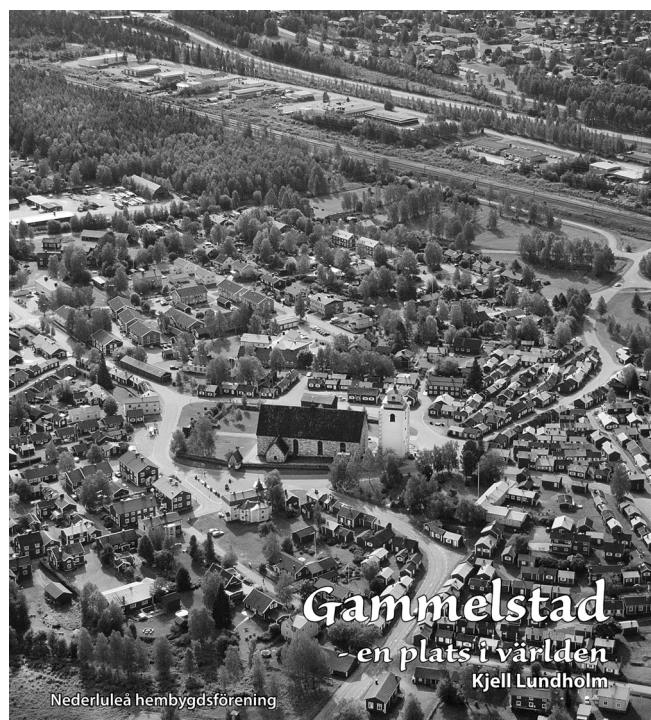
Under våren 2013 genomförs vissa förändringar som följd av ägarbytet mellan SHF och Genline AB. Inloggningen har tagits bort vilket innebär att Bygdeband numera är öppet för alla som vill söka i materialet. SHF utreder möjligheterna att på sikt integrera Bygdeband med [hembygd.se](#).

OBS! Till följd av ägarbytet kan viss information på [Bygdeband.se](#) vara inaktuell.

Upplysningar om avtalet lämnas av Jan Nordwall, Generalsekreterare: jan.nordwall@hembygdsforbundet.se
Anna Tiles, IT-ansvarig: anna.tiles@hembygdsforbundet.se

Användarsupport: Jan Eurenus, jan.eurenus@genline.se. Tel. 070-525 19 24

Ny hembygdsbok i Norrbotten

Nederluleå hembygdsförening har nyligen släppt sin senaste bok i en bokserie på fyra böcker. Boken är skriven av Kjell Lundholm, välkänt namn för de flesta länsbor.

En del av materialet har tillkommit från studiecirkelar som studerat närområdet till kyrkbyn.

Gammelstad är inte bara Luleå gamla stad, inte bara ett sockencentrum genom århundraden i Lule älvdal, inte bara och då i nutid ett världsarv. Det är också vid sidan av allt det turistiska och historiska en plats för livs levande människor, en plats för

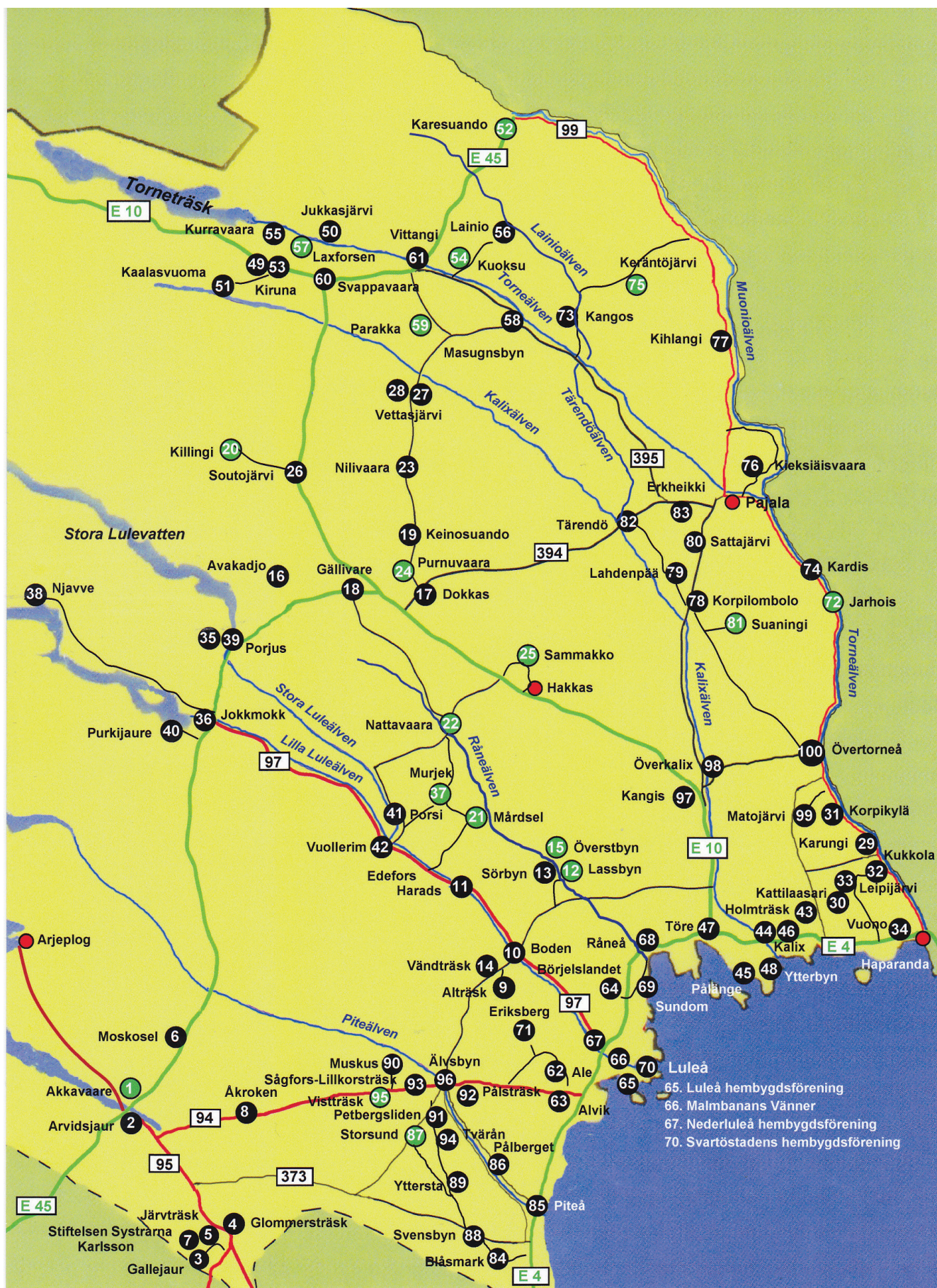
samhälls-omvandling, en plats där resenärer och kulturimpulser har mötts, helt enkelt en plats i världen.

Visst kan man tala om sjötrafik, landhöjning, stadsgrundande, kyrka och kyrkstugor. Alternativt kan det gälla krig och ockupation, järnvägsbygge eller hur den ursprungliga kyrkbyn växte ut ringformigt till ett modernt samhälle. Eller varför inte tala om de fattiga och att bondebygden var bosättningsens ekonomiska grund. Vi kan också ge oss ut på vandring i denna miljö, där Lulevägen tillhandahåller exempel på de som levat och bott vid en enskild sträcka av kustlandsvägen. Andra smakprov finns: Stadsön, ett område som övergått från bondebygd till förortslandskap. Kanske vi även önskar stanna upp inför jämförelsen mellan Gammelstad och Visby, platser där utvecklingen och den dagliga tillvaron styrs av just utnämningen till världsarv. Från kulturmiljön i norr får vi slutligen möta en serie dagboksfunderingar om människor och utblickar.

Mer om boken på www.nederlulea.se

Rolf Johansson

Hembygdsföreningar i Norrbotten

Ordförande Ingrid Johansson har ordet

Så har jag påbörjat en ny ”mandatperiod”.

Jag vill tacka för förtroendet att ännu ett år få vara ordförande för vårt förbund och jag vill även tacka Gällivare hembygdsförening för det fina kringarrangemanget på vårt årsmöte.

Varje gång jag reser i länet förvånar det mig hur stort det är och vilka olika väderförhållanden som kan råda. Jag lämnade ett snöfritt Råneå och kom till ett snörikt Gällivare. Lite kul var det förstås med snön när vi hade förmånen att få vår förbundsordförande Birger Svanström till vårt årsmöte. Birger bor i Småland = stor skillnad vad gäller vårens framfart.

Det har varit Riksstämman i Sundsvall – där temat var skogen. Jag lovade er en resumé från stämman – men jag var inte där! P.g.a. sjukdom i familjen var jag tvungen att lämna ”walk over”. Vårt förbund representerades dock med den äran av Brith Fäldt och Ingrid Metelius. De får lämna sin rapport senare.

En reflexion över utsänt material: Valberedningen har gjort ett uselt arbete – min åsikt – 8 män och 3 kvinnor i en RIKSSTYRELSE!

För mig är det helt otänkbart med en så haltande riksstyrelse och det är även konstigt att inte ”sittande” styrelse reagerade – eller årsmötet. Det är märkligt att inte kvinnors arbete och kompetens efter många års arbete i föreningar och förbund kan tas tillvara i SHF's styrelse. Jag är faktiskt även upprörd över de långa mandatperioder många styrelseledamöter i SHF's styrelse har. Tror man inte på förnyelse – nya ledamöter – nya idéer. Jag lämnar den frågan!

Vi jobbar på som vanligt med den så viktiga frågan om att få hjälp att utveckla vår hembygdsrörelse. En kulturarvskonsulent som i tät samverkan med museet hjälper oss vidare i utvecklingen mot ny tids utmaningar. Vi följer gruvboomen med stort intresse och försöker följa med i alla turer. Vi fortsätter även vårt tuffa arbete med att förbättra vår ekonomi.

Jag vill hälsa de nya ledamöterna välkomna in i vår styrelse.

Berit Olsson Gällivare hembygdsförening
Rolf Fräki Karungi hembygdsförening
Rolf Johansson – vår redaktör som tidigare varit adjungerad i styrelsen – Nederluleå hembygdsförening
Disa Andersson Råneå hembygdsförening – ny revisor som tillsammans med Kjell Lundholm ska granska våra ekonomiska transaktioner.

Allra sist: den 30 juni kl. 13.00 kommer Sågforsbron att få sin utmärkelse – byggnadsvårdspriset.

Till hösten ska vi gå på kurs och göra fina HEMSIDOR och utveckla vårt styrelsearbete!

Ha en skön sommar med många aktiviteter i hembygds-gårdarna.

Ingrid och hela styrelsen

GRUNDFÖRSÄKRINGEN

Täcker till stora delar ert försäkringsbehov när föreningen försäkrar byggnad och löseegendom, men i en del fall behövs en tilläggförsäkring. Ett exempel kan vara om föreningen önskar försäkringsskydd mot skadedjur. Ett annat exempel är om föreningen har en åkgräsklippare som omfattas av trafikförsäkrings-plikten. De vanligaste tilläggförsäkringarna redovisas nedan.

TILLÄGGSFÖRSÄKRINGAR

ALLRISKFÖRSÄKRING av byggnader.

UTSTÄLLNINGSFÖRSÄKRING i de fall där föreningen saknar försäkring för eget lösöre eller där värdet överstiger 445 000kr.

OLYCKSFALLSFÖRSÄKRING för anställda som arbetar 16 timmar eller mindre per vecka.

BYGGHERREANSVARSFÖRSÄKRING vid större byggnationer.

Samtliga ovanstående tilläggförsäkringar tecknas genom SHF:s försäkringskansli.

HUSBOCKSFÖRSÄKRING för sanering av skadeangrepp orsakade av husbock eller hästmyra på byggnader tecknas hos Anticimex.

TRAFIKFÖRSÄKRING FÖR ÅKGRÄSKLIPPARE tecknas hos det lokala Länsförsäkringsbolaget.

SE ÖVER ERT FÖRSÄKRINGSBEHOV!

HEMBYGDSFÖRSÄKRINGEN

Östra Långgatan 30A, 432 41 Varberg
hembygdsforsakringen@hembygd.se 0200-22 00 55